

Pályakezdő Civilisták III. Szimpóziuma
„A 10 éves Polgári Törvénykönyv”
2023. május 30.

10.00 – 10.10 Megnyitó

Prof. Dr. Papp Tekla

tanszékvezető egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, Civilisztikai Tanszék

10.10 – 10.25 Tíz év margójára – A személyiségvédelem sarokpontjai a Ptk. tükrében

Dr. Halász Csenge

egyetemi tanársegéd, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Civilisztikai Tudományok Intézete, Kereskedelmi Jogi Tanszék

10.25 – 10.40 A Ptk.-tól az önálló törvényig – a know-how szabályozásának útja

Dr. Sági Edit

egyetemi adjunktus, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Civilisztikai Tudományok Intézete, Polgári Jogi Intézeti Tanszék

10.40 – 10.55 Kógencia és diszpozitivitás a társasági jogban – szemelvények a felsőbbbírósági gyakorlatból

Dr. Muzsalyi Róbert

egyetemi adjunktus, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, Civilisztikai Tanszék

10.55 – 11.10 Kávészünet

11.10 – 11.25 Foglalkoztatási szövetkezetek foglalkoztatási jogviszonyai – munkajog és polgári jog határán

Dr. Mélypataki Gábor

egyetemi adjunktus, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Civilisztikai Tudományok Intézete, Agrár- és Munkajogi Tanszék

11.25 – 11.40 A gyermektartás szabályozás aktualitásai – jó gyakorlatok és problémás pontok

Dr. Kriston Edit

egyetemi tanársegéd, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Civilisztikai Tudományok Intézete, Polgári Jogi Tanszék

11.40 – 11.55 A (közeli) hozzátartozói minőség megítélése a versenyjogi jogalkalmazásban az új Ptk. hatálybalépését követő ügyekben

Dr. Csirszki Martin Milán

óraadó, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, Civilisztikai Tanszék

11.55 – 12.10 Gondolatok az autonóm járművek által okozott károkért való veszélyes üzemi felelősségről

Dr. Csitei Béla

egyetemi tanársegéd, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, Civilisztikai Tanszék

12.10 – 12.25 A társasági jog és az öröklési jog változásai a Polgári Törvénykönyv tükrében – múlt, jelen, jövő?

Dr. Dúl János

egyetemi adjunktus, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, Civilisztikai Tanszék

12.25 – 12.40 Tudományos diszkusszió

12.40 – 12.50 Záró gondolatok

Dr. Csitei Béla és Dr. Dúl János

Csirszki Martin Milán

A (közeli) hozzátartozói minőség megítélése a versenyjogi jogalkalmazásban az új Ptk. hatálybalépését követő ügyekben

A versenyjog alaptétele, hogy a versenykorlátozó megállapodások tilalma kizárólag az egymástól független vállalkozások közötti összejátszásra terjed ki. Ezt a feltételt a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (Tpv.) 11. §-ának (1) bekezdése tartalmazza. A függetlenség megítéléséhez a Tpv. 15. §-a és 23. §-a szolgáltatta a támpontot.

Az előadásban annak bemutatására kerül sor, hogy a Gazdasági Versenyhivatal gyakorlatában a (közeli) hozzátartozói minőség hogyan került értékelésre a versenykorlátozó megállapodások tilalmának megsértése miatt indult versenyfelügyeleti eljárásokban a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.) hatálybalépését követően. Az előadás kitér arra is, hogy az új Ptk. közeli hozzátartozóra vonatkozó fogalmának minimális, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényhez képest eltérő meghatározása felvethet-e a későbbiekben jogalkalmazási dilemmákat, tekintettel az Alkotmánybíróság 3003/2021. (I. 14.) AB határozatában foglaltakra is.

Csitei Béla

Gondolatok az autonóm járművek által okozott károkért való veszélyes üzemi felelősségről

A bírói gyakorlat a gépjárművek által okozott károkat konzekvensen – a régi és az új Ptk. hatálya alatt egyaránt – a veszélyes üzemi felelősség szabályai alapján bírálja el. Valószínűnek mutatkozik, hogy a fokozott veszéllyel járó intelligens technológiák által okozott balesetek kárkövetkezményeire szintén ezt a tényállást adaptálja majd a jogalkalmazás, köszönhetően a törvényi tényállás objektív természetének, rugalmasságának.

Az előadás arra koncentrál, hogy a veszélyes üzemi felelősség szabályai mennyiben lesznek majd képesek befogadni az autonóm járművek által okozott káresemények tényállásait, különös tekintettel az okozati összefüggés kérdésére, a kimentésre és az üzembentartó fogalmára. A hatályos szabályok felülvizsgálata során állandó jelleggel szem előtt kell tartanunk, hogy új szabályok elfogadása, valamint a hatályos normák korrekciója csak abban az esetben indokolt, ha utóbbiak alkalmazása akadályba ütközik, illetve nem kívánatos kockázatelosztáshoz vezet.

Dúl János

A társasági jog és az öröklési jog változásai a Polgári Törvénykönyv tükrében – múlt, jelen, jövő?

Mind a társasági jog, mind az öröklési jog számos változáson ment keresztül az utóbbi évtizedekben, amely hatványozottan igaz a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatályba lépését követő időszakra is. A társasági jog jelentős változásaként, az alkalmazandó jogszabályi szintek megsokszorozódásaként jelentkezett a társasági jog egyes szabályainak a magánjogi kódexbe történő beemelése, továbbá a jogi személyek szabályozása diszpozitivitásának és kógenciájának kérdésköre, míg az öröklési jog változásai között tartandó számon a túlélő házastárs öröklésének átalakított szabályozása, a korábbi „csonka” parentéla teljessé tétele. E változások nem értek véget a törvénykönyv megalkotásával, hanem a jogalkotó az azt követő években is számos esetben módosította a releváns rendelkezéseket. Az előadás célja egyrészt ezen újdonságok számbavétele, feltérképezése, másrészt a megváltozott szabályok azon célból történő vizsgálata, hogy a joggyakorlat alakulására milyen hatással bírtak, bírnak, fognak bírni.

Halász Csenge

Tíz év margójára – A személyiségvédelem sarokpontjai a Ptk. tükrében

A 2014. március 15-én hatályba lépett új Polgári Törvénykönyv számos újítást hozott a polgári jogi személyiségvédelem rendszerébe. A szabályozás felépítését tekintve, az három részre tagolódik: az általános személyiségvédelmi generálklauzula mellett tartalmazza az egyes nevesített személyiségi jogok nem taxatív felsorolását, illetve a személyiségvédelem szankciórendszerét is. A védelem rendszere új jogintézményekkel is bővült, például a kódex az objektív szankciók körébe beemelte a személyiségi jogsértéssel elért jogtalan vagyoni előny átengedésére való kötelezést.

Az elmúlt tíz évet tekintve azonban számos változás is történt a kódex szabályanyagában, módosításra került a személyiségvédelem alapját jelentő generálklauzula, illetve a közéleti szereplők személyiségi jogvédelmére vonatkozó norma is. A szabályozást tovább árnyalta a magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény hatálybalépése, amely önálló normaként oltalmaz egy Ptk.-ban nevesített személyiségi jogot, érintve ezáltal a közéleti szereplők személyiségi jogvédelmének a szabályait is.

Jelen előadásban – majd pedig a belőle készülő tanulmányban – átfogó és elemző jelleggel áttekintjük a Polgári Törvénykönyv által megvalósított személyiségi jogvédelem irányait és tendenciát, amelynek megtételéhez a hazai judikatúra áttekintését is segítségül hívjuk.

Kriston Edit

A gyermektartás szabályozás aktualitásai – jó gyakorlatok és problémás pontok

Magyarországon a korábbi évekhez képest nőtt a házasságkötések száma, ugyanakkor a válások száma is rendkívül magas. Emellett a jogalkotó az „atipikus” családformák jogi védelmét is megerősítette az új Ptk. szabályrendszerében, például a de facto élettársi kapcsolatok számára. A hagyományos családmodell, amelyben a szülők együtt nevelik a gyermeket, napjainkban változóban van, hiszen a válások és a de facto élettársi kapcsolatok számának növekedése miatt egyre több gyermek él olyan helyzetben, hogy az egyik szülő gondoskodik róla, míg a másik távolról támogatja a felnevelését. Ennek megfelelően Magyarországon részletesen szabályozzák a szülői felügyelet, a gyermekkel való kapcsolattartás és a gyermektartás rendszerét, gyakorlati értelmezésük azonban számos kérdést és problémát vet fel. Az egyik klasszikus jogtudományi probléma kifejezetten a gyermektartás helyzete. A Polgári Törvénykönyv más államok szabályozásához képest megerősíti a gyermek jogainak érvényesítését a tartásdíj megállapítása tekintetében, ugyanakkor a gyakorlat komoly nehézségekbe ütközik a szükségletek azonosításában (mi a gyermek megfelelő életszínvonala, amelynek biztosítását a nemzetközi gyermekvédelmi szabályok is előírják), valamint a kötelezett jövedelmi helyzetének meghatározása során, amelyet gyakran nehéz bizonyítani. Az előadás célja, hogy röviden bemutassa a magyar szabályozást, valamint a jó gyakorlatokat és a problémás elemeket a nemzetközi trendek tükrében.

Mélypataki Gábor

Foglalkoztatási szervezetek foglalkoztatási jogviszonyai – munkajog és polgári jog határán

A szervezetek igen sokoldalú formák, amelyek sokfajta célnak meg tudnak felelni, és sokféleképpen alakíthatóak. Fontos elemük, hogy elsősorban személyegyesítő formáról beszélünk, amely a közösség erejére épít. A szervezet önmagában tehát egy jogi Rorschach-teszt, az adott jogi keretek között a felek sok mindent beleláthatnak a pénzügyi szolgáltatótól a szociális célok megvalósításán túl a foglalkoztatási keretek meghatározásáig. A tanulmány adta keretek között nem térünk ki mindenre. Mivel fő kutatási területünk a munkajog, ezért elsősorban a foglalkoztatási szervezetekkel foglalkoznánk, természetesen nem elfeledve, hogy a klasszikus szervezeti kereteken belül is találunk munkajogi kérdéseket. Tanulmányunkban elsősorban a munkaközvetítéssel foglalkozó foglalkoztatási szervezeteket vennénk előtérbe, ennek fontos alaptípusa az iskolaszervezet. A vizsgálatunk oka, hogy megnézzük, mennyire védhető a jogalkotó azon szabályozása, amellyel kiszervezte a munkajogi szabályozás hatálya alól. Illetve nem csak, hogy kiszervezte, de több jogi klónt is készített belőle a nyugdíjasok foglalkoztatására, a kisgyermeket nevelők foglalkoztatására, de bizonyos keretek között a szociális szervezetek is idesorolhatók. Éppen ezért is szeretnénk a kérdést ezen szimpóziumon előhozni, mivel a központi téma a 10 éves Ptk., amelynek hatása van a szervezeti jogra, és így a foglalkoztatási szervezetek jogviszonyaira. Ezek a szervezetek jelenleg a polgári jogi és munkajogi szabályozás határán állnak. A kérdés, jól van-e ez így?

Muzsalyi Róbert

Kógencia és diszpozitivitás a társasági jogban – szemelvények a felsőbb bírósági gyakorlatból

A Ptk. jogi személyeket szabályozó Harmadik Könyvének egyik jelentős és a jogirodalomban élénk vitát kiváltó újítása volt, hogy alapvető kiindulópontként a létesítés szabadsága körében az eltérést engedő (diszpozitív) szabályozást határozta meg.

A jogirodalmi álláspontok meglehetősen eltérőek voltak a szabályozási megoldás megítélésében: voltak, akik üdvözölték a diszpozitivitás főszabállyá tételét, mások szerint ez nem fenntartható. Kérdésként merült fel, és eltérő eredményre jutottak annak megítélésében is, hogy mely jogviszonyokra terjed ki pontosan az eltérés szabadsága [Ptk. 3:4. § (2) bekezdés], de talán még nagyobb polémia jelentett annak eldöntése, hogy az eltérés korlátait [3:4. § (3) bekezdés] miként tudjuk meghatározni: hol van a Ptk.-nak kifejezetten eltérést tiltó rendelkezése, és mely eltérések érintik a védett személyi körbe tartozó jogalanyokat vagy a jogi személy törvényes működése feletti felügyelet érvényesülését.

E meglehetősen eltérő álláspontoknak azonban volt egy jellemző és közös konklúziója: végső soron a bírói gyakorlat fogja esetről esetre eldönteni mind a szabályozási megoldás alkalmazhatóságát, mind a részletszabályok pontos tartalmát. Érdekes ezért a hatálybalépést követő évtized – nem túl számos – bírói gyakorlatát megvizsgálni: valós problémát jelentett-e ezeknek a jogirodalomban felvetett kérdéseknek a megválaszolása, továbbá miként töltötték ki tartalommal a Ptk.-nak e rövid, de annál vitatottabb paragrafusát.

Sápi Edit

A Ptk.-tól az önálló törvényig – a know-how szabályozásának útja

2014. március 15-én a Polgári Törvénykönyv hatályba lépésekor megszűnt a szellemi tulajdonjogok hézagmentes oltalmának elve, amely a korábbi Ptk. szellemi alkotásokhoz való viszonyát fémjelezte. Ugyanakkor ez a „szakítás” nem jelentett különösebb törést a szellemi tulajdon tárgyainak, védett értékeinek jogvédelmében, hiszen a külön törvények továbbra is igyekeztek a hatékony védelmet biztosítani.

A know-how – jelenlegi jogszabályi terminológiával: védett ismeret –, amelyet jőideig a szellemi tulajdon sajátos, kissé mostoha területének tekintettek, az 1959. évi Ptk. idején a személyhez fűződő jogok között kapott helyet, azonban kiemeltet kapott az iparjogvédelemmel közös vonása is. A know-how védelmének tartalmát a régi Ptk. ugyanakkor nem fejtette ki részletesen, bár a régi Ptké. tartalmazott további rendelkezéseket, a know-how védelmi szintjének meghatározásában és kialakításában igazán a bírói gyakorlat játszott szerepet.

A know-how az új Ptk. hatálya alatt – egészen 2018. augusztus 7-ig – a személyhez fűződő jogok között, az üzleti titok sajátos fajtájaként kapott szerepet. Azonban az üzleti titok védelméről szóló, 2018. évi LIV. törvénnyel – elsődlegesen jogharmonizációs kötelezettség hatására – külön jogszabály keretei közé került a know-how-val kapcsolatos szabályanyag.

Az előadásban részletesen áttekintem a know-how és a Ptk. kapcsolatát, a szabályozás útját és a bírói gyakorlat jogfejlesztő értelmezését a know-how védelmi szintjének alakulásában.